Lietas Nr. C14025814
Lietas arhīva Nr. C-0258-14

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Gulbenē 2014.gada 16.maijā

Gulbenes rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese M.Bogdane

izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam

Aprakstošā daļa

2014.gada 20.martā /pers. A/ (turpmāk tekstā – prasītājs) iesniegusi tiesā maza apmēra prasību pret /pers. B/ (turpmāk tekstā – atbildētāja) par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam. Lieta ievesta 2014.gada 25.martā.

Prasības pieteikumā norādīts, ka bērni atrodas prasītājas aprūpē un viņa viena pati uztur un gadā par viņiem. Atbildētājs uzturlīdzekļus savu bērnu apgādībai nemaksā jau no 2013.gada janvāra.

Prasītāja norāda, ka Pēdējais iztikas minimums valstī, kuru aprēķināja, bija par 2013.gada decembri un tas vidēji tika noteikts 252 EUR mēnesī. Iztikas minimumu aprēķināja vidēji vienam Latvijas iedzīvotājam, nedalot iedzīvotājos pēc dzimuma, vecuma vai teritorijas. Iztikas minimuma aprēķinu katram mēnesim līdz šim veica LR Centrālā statistikas pārvalde. Pilns iztikas minimuma patēriņu preču un pakalpojumu grozs ir preču un pakalpojumu apjoms, kas nodrošina cilvēkam sabiedrībā pieņemto minimālo iztikas līmeni. Tas ir minimālā patēriņa normatīvs, kura vērtība mainās atbilstoši patēriņa cenu izmaiņām. 2014.gada 19.martā Latvijas statistikas mājas lapā tika publicēts pētījums, kas apliecina, ka viena mājsaimniecības locekļa ikdienas izdevumu segšanai būtu nepieciešami 431 eiro mēnesī. Publikācijā arī norādīts, ka vissaspringtākā situācija ir arī mājsaimniecības, kurās ir viens pieaugušais ar bērniem.

Tiesa var atbrīvot lietas dalībniekus no pierādījumu iesniegšanas, ja tā atzīst par vispārzināmu, ka bērnam uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem, mācībām nepieciešamo lietu iegādei, medicīnas izdevumiem, bērna attīstībai nepieciešamām lietām u.t.t. Tā kā šīm empīriskām patiesībām (uz pieredzi pamatotām patiesībām) nav faktisku apstākļu nozīmes, bet tās ir tikai secinājumi un loģiski slēdzieni faktiem, tad tās pusēm nav jāpierāda, bet pati tiesa izlieto empīriskās patiesības kā loģiska slēdziena locekļus (sal.Bukovskis V., Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933.,333.-336.lpp).

Prasītāja norāda, ka savu iespēju robežās visus izdevumus sedz viņa. Prasītājai pieder nekustamais īpašums, kurā prasītāja dzīvo kopā ar bērniem. Prasītājai pieder arī transportlīdzeklis, kurš tiek izmantots nokļūšanai uz darbu un bērnu izvadāšanai uz skolu un bērnudārzu. Prasītāja strādā algotu darbu ar bruto darba algu 341, 49 EUR mēnesī.

Prasītāja, pamatojoties uz Civillikuma 179.pantu, lūdz piedzīt uzturlīdzekļus bērnu /pers. C/, dzimušas /datums/, un /pers. D/, dzimušas /datums/, uzturam ik mēnesi katram bērnam EUR 114.00 līdz meitas sasniegs pilngadību. Prasītāja lūdz uzturlīdzekļus piedzīt no brīža, kad prasības pieteikums ir iesniegts Gulbenes rajona tiesā.

Prasītāja arī norādījusi, ka nevēlas, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

2014.gada 25.martā atbildētājam nosūtīts prasības pieteikums, nosakot 30 dienu termiņu no prasības pieteikuma nosūtīšanas dienas rakstveida paskaidrojuma sniegšanai (lietas 19., 21. lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma $250.^{22}$ panta pirmo daļu, pusēm izskaidrotas pušu procesuālās tiesības, puses ir informētas par tiesas sastāvu, kā arī izskaidrotas tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesei (lietas 19.-21.lapa).

Atbildētājs rakstveida paskaidrojumu par prasību nav sniedzis, nav lūdzis lietas izskatīšanu tiesas sēdē.

Ar 2014.gada 29.aprīļa lēmumu nolemts lietu izskatīt rakstveida procesā. Ar minēto lēmumu pusēm arī paziņots par pilna sprieduma sastādīšanas un pieejamības datumu. Lēmums pusēm nosūtīts 2014.gada 29.aprīlī (lietas 25.-26.lapa).

Tiesas dokumenti atbildētājam nosūtīti uz viņa deklarēto dzīvesvietas adresi. Sūtījumi atgriezts tiesai bez izsniegšanas, ar norādi, ka beidzis glabāšanas laiks. Ievērojot Civilprocesa likuma $56.^{1}$ panta otrajā daļā noteikto, ir pamats prezumpcijai, ka dokumenti atbildētājam ir izsniegti septītajā dienā no to nosūtīšanas dienas. Tiesa nesaskata šķēršļus lietas izskatīšanai.

Motīvu daļa

Tiesa, pārbaudot rakstveida pierādījumus, atzīst, ka maza apmēra prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Ar lietā iesniegtajām dzimšanas apliecības kopijām (lietas 15-16.lapa) apstiprināts, ka /pers. D/, dzimušas /datums/, un /pers. C/, dzimušas /datums/, tēvs ir atbildētājs.

Tiesa atzīst, ka lietā nepastāv strīds, ka ikdienas aizgādību pār bērnu īsteno prasītāja.

Atbildētājs nav apstrīdējis prasītājas tiesības celt prasību.

Saskaņā ar Civillikuma 177.pantu vecākiem ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums rūpēties par bērnu, jo līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Rūpes par bērnu nozīmē arī bērnu uzturēt, tas ir, nodrošināt ēdienu, apģērbu, mājokli un veselības aprūpi, bērnu kopt, izglītot un audzināt, nodrošinot garīgo un fizisko attīstību, pēc iespējas ievērojot bērna individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam. Savukārt Civillikuma 179.pants nosaka, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu mantas stāvokli uzturēt bērnu un šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt, pie tam, pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" - katra vecāka pienākums neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa ir ik mēnesi nodrošināt saviem bērniem minimālos uzturlīdzekļus katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas un katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai- 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

No 2014.gada 1.janvāra, saskaņā ar 2013.gada 27.augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" - minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 320 *euro*.

Tiesa vadās pēc Augstākās tiesas Senāta atziņām, ka tā kā lietas par uzturlīdzekļu piedziņu skar bērnu intereses, tad, lai nodrošinātu maksimālu bērnu interešu aizsardzību, ir pieļaujama atkāpe no sacīkstes principa, kas izriet no Civilprocesa likuma 29.nodaļā paredzētā regulējuma (*sk. Senāta* 2012.gada 28.septembra *spriedumu lietā Nr.1024/2012* [8].punkts*)* . Proti, ja nepieciešams, tiesa ir tiesīga vākt pierādījumus pēc savas iniciatīvas.

Tiesa pēc prasītājas lūguma un savas iniciatīvas ir pārbaudījusi tiesai pieejamo informāciju saistībā ar pušu mantisko stāvokli.

Prasītājas mantisko stāvokli raksturo lietā esošie rakstiskie pierādījumi (lietas 10.-14. un 30.-31.lapa), no kuriem izriet, ka uz prasītājas vārda ir reģistrēts viens nekustamais īpašums; viņas īpašumā atrodas 1993.gada izlaiduma automašīna; ir regulāri ikmēneša ienākumi.

Atbildētāja materiālo stāvokli raksturo lietā esošā VSAA izziņa, no kuras redzams, ka atbildētājs nav Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras uzskaitē kā pakalpojuma saņēmējs (lietas 32.-33.lapa); no VVDZ izdrukas redzams, ka uz atbildētāja vārda nav reģistrēts nekustamais īpašums (lietas 24.lapa); no CSDD izziņas redzams, ka uz atbildētāja vārda reģistrēti divi transportlīdzekļi, kas ir norakstīti (lietas 23.lapa).

No lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem izriet, ka prasītājas dzīvesvieta ir viņai piederošajā nekustamajā īpašumā.

Lieta nesatur pierādījumus par pušu īpašumā esošo transportlīdzekļu vērtību.

Prasītāja ir atsaukusies, uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem un pētījumu par iztikas minimumu.

Civillikuma 179.pants un Ministru kabineta noteikumi Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" ir speciālā norma, kura imperatīvi nosaka obligāto uzturlīdzekļu apmēru kāds katram vecākam ir jānodrošina bērna uzturam katru mēnesi. Centrālās statistikas pārvaldes dati, uz kuriem atsaukusies prasītāja prasībā, par iztikas minimuma apmēru vienam cilvēkam ir informējoši dati, taču tiem nav normatīvs raksturs.

Prasītājai prasot uzturlīdzekļus, kuru apmērs ir lielāks nekā Ministru kabineta noteikumos noteiktie minimālie uzturlīdzekļi ir jāpierāda sava prasījuma pamatotība, tātad jānorāda un ar pierādījumiem jāapstiprina cik kopā uzturlīdzekļi katram bērnam nepieciešami, jāpierāda, ka atbilstoši savam mantas stāvoklim proporcionāli prasītajai kopīgajai uzturlīdzekļu summai, no savas puses uzturlīdzekļus nodrošina, jāpierāda, ka atbildētājam ir pietiekoši ienākumi, lai nodrošinātu pieprasīto uzturlīdzekļu maksāšanu.

Prasītāja nav pievienojusi pierādījumus, kuri pierādītu bērnu vajadzības EUR 114,- apmērā katru mēnesi katram bērnam. Tiesa piekrīt prasītājai, ka vispārzināmi fakti nav jāpierāda, taču šajā gadījumā prasītāja nav pierādījusi apstākli, ka bērnu vajadzības ik mēnesi pārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Gadījumos, kad uzturlīdzekļi tiek prasīti lielākā apmērā, nekā normatīvajos aktos paredzēts, tiesai ir jāvērtē samērīgums starp bērna vajadzībām, proti, bērnam nepieciešamo izdevumu apmēru, mātes un tēva ienākumiem, un uzturlīdzekļu apmērs, jānosaka vienādā apmērā vai proporcionāli vecāku ienākumiem.

Izvērtējot rakstveida pierādījumus lietā, tiesa secina, ka atbildētājam faktiski nav ienākumu, viņam nepieder īpašums, no kura vārētu gūt ienākumus. Taču viņa materiālais stāvoklis neatbrīvo viņu no pienākuma uzturēt savus bērnus. Minimālo uzturlīdzekļu apjomu, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām un mantiskā stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo algu un bērna vecumu.

Tiesa konstatē, ka lieta nesatur pierādījumus tam, ka atbildētājs ir spējīgs maksāt uzturlīdzekļos mēnesī EUR 114.00 katram bērnam, kā arī – prasītāja nav pierādījusi, ka katra bērna uzturam ir nepieciešams vairāk kā valstī noteiktais minimums.

Prasība ir apmierināma daļēji, ir pamats piedzīt uzturlīdzekļus valstī noteiktajā minimālajā apmērā.

Saskaņā ar prasītājas lūgumu uzturlīdzekļi piedzenami no prasības iesniegšanas dienas tiesā – 2014.gada 20.marta.

Prasītāja no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvota saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu. Saskaņā ar Civilprocesa 42.panta pirmo daļu no atbildētāja par labu valstij piedzenami tiesas izdevumi – valsts nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punktu - rēķinot to no uzturlīdzekļu maksājumu kopsummas par vienu gadu – EUR 2112,-, vadoties no Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkta - maksājamās valsts nodevas apmērs ir EUR 316.80,-. Piedzenami arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma noraksta, tiesas pavēstu piegādi pusēm EUR 9.70 apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 42., 43., 97., 190.-193., 204.[1] , 250[25] , 250[27], 413.pantiem, tiesa

nosprieda:

apmierināt prasību daļēji.

PIEDZĪT no /pers. B/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, bērnu:

- /pers. D/, personas kods /personas kods/, uzturam 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas ik mēnesi līdz bērna 7 gadu vecumam un no 7 gadu vecuma sasniegšanas 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas ik mēnesi, sākot no 2014.gada 20.marta līdz bērna pilngadībai;

- /pers. C/, personas kods /personas kods/, uzturam 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas ik mēnesi sākot no 2014.gada 20.marta līdz bērna pilngadībai.

Pārējā daļā prasību noraidīt.

Ar šo spriedumu pusēm tiek izskaidrots, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 203.panta ceturto daļu - ja pēc tam, kad likumīgā spēkā stājies spriedums, ar kuru no atbildētāja piespriesti periodiski maksājumi, mainās apstākļi, kas ietekmē maksājumu apmēra vai ilguma noteikšanu, katra puse ir tiesīga, iesniedzot jaunu prasību, prasīt maksājumu apmēra vai termiņa grozīšanu.

PIEDZĪT no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu EUR 316.80 (trīs simti sešpadsmit *euro*80 centi), kas jāiemaksā sekojošā kontā: Valsts kase, NMR 90000050138, konts LV55TREL1060190911200, BIC kods TRELLV22.

PIEDZĪT no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 9.70 (deviņi *euro* 70 centi), kas jāiemaksā sekojošā kontā: Tiesu administrācija Mūkusalas ielā 41b, Rīgā NMR 90001672316

ar PVN apliekamās personas reģistrācijas Nr. LV 90001672316 saņēmēja iestāde; Valsts kase BIC kods: TRELLV22 konta Nr. LV51TREL2190458019000, ekonomiskās klasifikācijas kods 21499.

NOTEIKT spriedumam daļā par tiesas izdevumu piedziņu termiņu labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Samaksu apliecinoši dokumenti nekavējoties iesniedzami Gulbenes rajona tiesas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Vidzemes apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas, sūdzību iesniedzot Gulbenes rajona tiesā.

Pārsūdzības termiņš skaitāms no sprieduma pieejamības dienas – 2014.gada 19.maija.

Tiesnese M.Bogdane